

Annual Report 2022

pen

EMERGENCY FUND

Full name: Foundation PEN Emergency Fund

*Address: De Lairesestraat 125,
1075 HH Amsterdam, The Netherlands*

Bank: ABN AMRO Bank

*Address bank: Gustav Mahlerlaan 10,
1082 PP Amsterdam, The Netherlands*

IBAN: NL97 ABNA 0430 2740 33

BIC: ABNANL2A

Website: www.penemergencyfund.com

Foto voorblad: René Appel

INHOUDSOPGAVE

I	Voorwoord
II	Doelstelling
III	Bestuur
IV	Inkomsten
V	Subsidies en fondsenwervingen
VI	Werkwijze en toekenningen
VII	Transactieproblemen
VIII	Prioriteiten
IX	Verantwoording van het beleid
X	Vijf cases
XI	Nawoord
XII	Financieel overzicht (staat van baten en lasten)

JAARVERSLAG 2022

I VOORWOORD

Ieder jaar ontvangen we van schrijvers en journalisten aan wie financiële steun is toegekend reacties als de onderstaande. Ze sterken ons om dit werk voort te zetten.

'We received the money transfer. Thank you again for your help. It is more important than ever for the cultural figures themselves and their families. It will help them considerably, both financially and morally. It is important for them to know that the international community remembers them.'

'Thanks a lot for your support and promptness. (...) I can't describe how important this money is to me and my family right now. Now in our country a very difficult situation in the labor market. I and many other colleagues of mine cannot find a job either as a journalist or even as a salesman. We are very grateful for your support.'

'I would like to thank the Pen International and Amsterdam Pen team for their assistance. I'll never forget your kindness. I'd like to thank you all.'

'I sincerely thanking to PEN International and PEN Emergency Fund for your help in this hard times.'

'You have no idea of how happy and relieved I am for this timely rescue. May you keep your door open for other people in a similar situation. Thank you and your organisation's kind heart.'

In 2022 nam de spanning in de wereld toe, niet in de laatste plaats door dreigende en reële geopolitieke verschuivingen en daaruit voortvloeiende conflicten en oorlogen.

Bovendien waren er wederom dictatoriale regimes die geen enkele ruimte lieten aan tegengeluiden, zoals de roep om democratie en het respecteren van mensenrechten, waardoor kritische schrijvers en journalisten - maar ook juristen en politici - bedreigd, vervolgd, gemarteld en/of gedood werden. Ook de corona-pandemie zorgde ervoor dat de situatie van schrijvers in 2022 wereldwijd verslechterde: het virus werd misbruikt om kritische schrijvers en journalisten te isoleren en monddood te maken, waarmee hun inkomsten wegvielen, en demonstraties te verbieden, soms gevolgd door arrestatie, vervolging, mishandeling, detentie of erger. Dit alles leidde ertoe dat PEN Emergency Fund aan 55 auteurs-in-nood financiële hulp heeft toegekend, een recordaantal, vergeleken met eerdere jaren.

II DOELSTELLING

Foundation PEN Emergency Fund - ook bekend als Stichting Fonds Schrijvers in Nood - stelt zich ten doel *'geldelijke bijstand te verlenen aan schrijvers/journalisten, waar ook ter wereld, die om politieke of ideologische redenen van hun lichamelijke vrijheid zijn beroofd of anderszins in acute nood verkeren en tijdelijke financiële hulp nodig hebben'*.

III BESTUUR

Het bestuur telt vier leden: René Appel, Job Degenaar, Wim Jurg en Paulien Loerts. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door de penningmeester (WJ) en de voorzitter (ondergetekende). Bij belangrijke beslissingen, bij voorbeeld van beleidsmatige aard, komt het voltallige bestuur bijeen, minimaal twee keer per jaar. Het DB heeft voortdurend overleg. Indien nodig wordt ook advies ingewonnen bij de Advisory Board, waarin Eric Lax (VS), Joanne Leedom-Ackerman (VS), Larry Siems (VS), Eugene Schoulgin (Zweden/Turkije), Tienchi Martin-Liao (China/Duitsland), David Van Reybrouck (België) en Rudolf Geel (Nederland) zitting hebben.

IV INKOMSTEN

Het fonds is geheel afhankelijk van de goodwill van anderen. Daarin zijn we ook dit jaar niet teleurgesteld. We mochten vanuit Nederland, naast belangrijke steun van het LIRA Fonds en enkele Nederlandse uitgeverijen, ook individuele schenkingen ontvangen, waaronder enkele majeure, van leden van PEN Nederland en andere betrokkenen. Bovendien schonk de opgeheven Stichting Letterenhuis Rotterdam het restantbedrag aan ons fonds. Internationaal ontvingen we giften van PEN San Miguel d'Allende (Mexico), Suoman PEN (PEN Finland), Irish PEN Centre en PEN Suisse Roman en daarnaast van enkele individuele bestuursleden van International PEN. We zijn al deze donateurs uitermate dankbaar. Dankzij deze extra inkomsten zijn, ondanks het opvallend hoge aantal toegekende steunverleningen, de tekorten draaglijk gebleven, hoewel de situatie zorgelijk blijft.

V SUBSIDIES EN FONDSENWERVING

Al jaren is structurele subsidieverstrekking vanuit charitatieve fondsen van de overheid en NGO's een probleem. Dit komt deels door een sterke toename van aanvragen. Daarnaast is een fonds als het PEN Emergency Fund behept met het euvel dat een subsidieverstrekker in de media geen foto's, namen en feiten kan plaatsen, aangezien het werk achter de schermen gebeurt en als zodanig moet blijven. Het publiceren van informatie zou immers direct de geholpen auteurs in gevaar kunnen brengen. Hun cases zijn uitsluitend bekend bij de onderzoekers van PEN International en bij ons.

VI WERKWIJZE EN TOEKENNINGEN

In vrijwel alle gevallen komen de aanvragen via de Executive Director en de Regional Coordinators (Africa, Americas, Asia, Europe, MENA) van PEN International, ervaren researchers met wie we nauw samenwerken en die voor ons de dossiers opstellen. Onder deze aanvragen bevinden zich ook schrijvers die in afwachting zijn van plaatsing op langere termijn bij ICORN (International Cities of Refuge Network, een organisatie met meer dan 70 opvangverblijven voor gevluchte schrijvers, voornamelijk in West-Europa).

Een enkele keer richt een auteur zich rechtstreeks tot het fonds. In zo'n geval wordt de casus volgens standaardprocedure doorgestuurd naar PEN International, dat het applicatieformulier voor het fonds verder met de aanvrager opstelt en op waarheid controleert, waarna de aanvraag weer bij ons terechtkomt voor mogelijke honorering.

Het fonds verleent hulp aan professionele schrijvers, journalisten, redacteurs en/of uitgevers, waar ook ter wereld, die in acute nood verkeren om wat ze geschreven of gepubliceerd hebben en dringend geld behoeven. De hulpverlening is eenmalig per auteur. Bij uitzondering volgt nog een aanvulling als de situatie onveranderd slecht blijft.

De constructie die het fonds hanteert, is simpel, helder, goedkoop en doeltreffend. Het bestuurswerk is vrijwillig. Er hoeven geen gebouwen onderhouden te worden. Al het geld dat bij het fonds binnenkomt, wordt naar de in nood verkerende auteurs overgemaakt, soms nog op de dag van aanvraag. Door het geringe aantal bestuursleden kan het fonds – en dat is onze grote kracht - snel handelen.

De toegekende 'grants' bedroegen in 2022 maximaal 2000 euro. In enkele urgente situaties is als uitzondering op het principe van eenmalige schenking een aanvullend bedrag toegekend.

In een ruim aantal gevallen waren de auteurs al naar een veiliger land uitgeweken en was er geld nodig voor medicatie, soms na fysieke en/of psychische mishandeling, en levensonderhoud. We verwachten in de nabije toekomst een toestroom van schrijvers uit Oekraïne, Rusland en Belarus. In maart van dit jaar kwam de eerste aanvraag van een Oekraïense schrijver binnen.

De landen van afkomst van de gesteunde 35 auteurs vormen een afspiegeling van problematische landen inzake de vrijheid van expressie (wat niet wil zeggen dat ontbrekende landen daar vrij van zijn). Zo werd aan vijftien auteurs uit Myanmar een grant toegekend, aan zes auteurs uit Oekraïne, vijf aan Turkije en aan vier uit Oeganda en Belarus en aan drie uit Nicaragua. De volledige lijst van toekenningen per land is te vinden bij de toelichting van de ondersteuning in het financiële overzicht van baten en lasten.

VII TRANSACTIEPROBLEMEN

In 2022 waren er relatief beschouwd weinig moeilijkheden m.b.t. de financiële transacties. In een enkel geval duurde het wat langer voor het geld op de rekening van de betrokkenen terecht kwam. In een aantal gevallen was geldverkeer met het betreffende land problematisch, zo niet onmogelijk, en werd gebruik gemaakt van koeriers die vanuit aangrenzende landen het geld aan de hulpbehoevenden bezorgden. Alle 55 auteurs hebben bevestigd de financiële steun te hebben ontvangen.

VIII PRIORITEITEN

Evenals in voorgaande jaren had in 2022 het werk achter de schermen om de schrijvers in acute nood te steunen de hoogste prioriteit. Daarnaast bleef informatieverstrekking, zowel nationaal als internationaal, een belangrijk streven, met een tweeledig doel: schrijvers-in-nood op het bestaan van het fonds te attenderen en potentiële donateurs te interesseren. Dit vond plaats in het PEN World Congress in Uppsala, de Algemene Ledenvergadering van PEN Nederland, in publiekelijke interviews en in oproepen tot steun via de daartoe geëigende media en via flyers (Nederlands- en Engelstalig), e-mailverkeer en postaal verkeer.

IX VERANTWOORDING VAN HET BELEID

De financiële voorziening die het fonds de komende jaren veilig moet stellen, is dit jaar vanwege het grote aantal toegekende steunverleningen geslonken. Dankzij onverwachte majeure giften is het verlies daarvan echter beperkt gebleven.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van PEN Nederland op 8 juni en het 88-ste PEN World Congress in Uppsala (27 september t/m 1 oktober) is, overeenkomstig de statuten, verantwoording afgelegd over het bestuursbeleid 2021-2022. In het Delegate's Pack van het PEN-congres is in het Engels, Frans en Spaans het Annual Report 2021 verstrekt. Op de website is de digitale versie van het jaaroverzicht in het Nederlands, conform de normen van de Belastingdienst, en in het Engels te vinden.

X VIJF CASES

De volgende voorbeelden van cases, gekozen uit vijf werelddelen, om veiligheidsredenen geanonimiseerd en niet herleidbaar tot de auteurs die het betreft, schetsen een beeld van de soort situaties waarin schrijvers/journalisten verkeren die een beroep op ons doen. Ze tonen, soms op navrante wijze, de noodzaak van het fonds aan.

1

Een journaliste/redactrice, gespecialiseerd in culturele en economische kwesties, woont in een land dat in een bloedige oorlog verkeert. Voorheen werkte ze als dagblad- en tv-journaliste voor een zakelijke nieuwszender. Ze schreef artikelen, recensies en interviews in een vrouwenblad en haar televisieprogramma's muntten uit vanwege haar interessante onderwerpen en gasten. De zender moest stoppen met uitzenden en het tijdschrift beëindigde de samenwerking met haar wegens geldgebrek, waardoor haar inkomsten wegvielen. Omdat ze aan het fonds een al te bescheiden bedrag vroeg om de kosten van levensonderhoud en noodsituaties te dekken, besloot het bestuur het bedrag te verhogen. Het geld is via een koerier vanuit een aangrenzend land aan de schrijfster overhandigd.

2

Een schrijver/journalist voor een onafhankelijke krant is i.v.m. een machtsovername door een ultra-orthodoxe groepering in zijn land zonder visum naar een buurland gevlucht en vraagt om financiële hulp. Hij werkt voor een Amerikaans instituut voor de vrede en is ook musicus. Zijn muziek, die in strijd is met de ideologie van de nieuwe machthebbers, leidde eerder tot meerdere bedreigingen. Hij dook onder, hoorde later dat het nieuwe regime naar zijn adres had gezocht en vluchtte vervolgens naar het buurland. Het grootste deel van zijn spaargeld gebruikte hij om illegaal de grens over te steken. Hij heeft geen toegang tot de bankrekening in zijn vaderland, heeft beperkte connecties en als buitenlander zonder papieren kan hij niet vrij reizen en loopt hij het risico te worden uitgezet. Hij heeft dringend geld nodig om huur, brandstof, voedsel, kleding en medicijnen te kopen. Omdat geld sturen vanuit het buitenland

onmogelijk is, ontvangt hij via een omweg - familie die in een Europees land woont – de financiële steun van het fonds.

3

Een meermalen bekroonde journalist, correspondent op het gebied van politiek en economie, werkte voor verschillende media, waaronder enkele dagbladen. Zijn columns en artikelen hekelden vaak het economische en energiebeleid van zijn regering. Een aantal jaren geleden werd hij gearresteerd na een mislukte coup poging, waarna vele journalisten en andere vermeende verdachten werden opgepakt. Hij werd formeel beschuldigd van lidmaatschap van een terroristische organisatie en bijna twee jaar vastgehouden in voorarrest. De aanklagers verzonden de aanklacht en gebruikten o.m. zijn journalistieke en sociale achtergrond als bewijs tegen hem. Hij kreeg jarenlange gevangenisstraf en werd onlangs vrijgelaten, nadat hij zijn zware straf had uitgezeten. Zijn beroep kan hij niet meer uitoefenen in zijn land. Zijn aanvraag betreft financiële steun om de kosten van levensonderhoud te dekken. Omdat hij geen andere financieringsbron heeft, is besloten hem te steunen.

4

Een gelauwerde mensenrechtenactiviste en schrijfster van korte verhalen en een roman bleef vanuit haar onderduikadres de afgelopen jaren kritisch over in haar land gevoelige onderwerpen schrijven: ze hekelde dapper een recente staatsgreep en de huidige militaire junta, die zich routinematig op critici zoals zij richt. Na de staatsgreep werd een arrestatiebevel uitgevaardigd voor haar echtgenoot wegens het plegen van hoogverraad, wat kan leiden tot de doodstraf. Haar gezin wist ternauwernood aan arrestatie te ontkomen en leeft nu ondergedoken. Haar man lijdt aan diabetes en heeft medicijnen nodig. Ze hebben geen baan en inkomsten en kunnen soms geen medicijnen kopen. Ze leeft gescheiden van haar man, samen met haar zoon, vanwege het risico dat ook zij kunnen worden opgepakt en verblijft, behalve op het onderduikadres, nu en dan bij vrienden en een familielid, die het gezin trachten te steunen. Ze heeft geld gevraagd voor medische kosten, voedsel en diverse onvoorziene

uitgaven. Omdat ze geen andere financieringsbron heeft, heeft ze steun vanuit het fonds ontvangen.

5

Een award-winning-romanschrijver/journalist en lid van een democratische oppositiepartij schrijft over actuele maatschappelijke en politieke kwesties, zoals corruptie in zijn land tot in de hoogste kringen en over zijn ervaringen in de gevangenis, inclusief mishandeling door staatsveiligheidsagenten. De afgelopen jaren is hij meermalen onrechtmatig gearresteerd, laatstelijk door gewapende veiligheidstroepen zonder arrestatiebevel of enige uitleg. Hij werd gemarteld en ondervraagd over een van zijn romans. Voor de rechtbank werd hij echter aangeklaagd wegens overtreding van de Covid19-gezondheidsvoorschriften, met als misdrijf 'een handeling verrichten die de infectie van een ziekte kan verspreiden.' Hij werd daarvan vrijgesproken, omdat de staatsvertegenwoordigers niet op de zitting verschenen. Vanwege zijn kritische opvattingen en uitingen zijn hij en zijn familie sindsdien voortdurend het doelwit van de autoriteiten en van buitengerechtelijk toezicht door personen waarvan wordt aangenomen dat ze staatsveiligheidsagenten zijn. Volgens de politie zou hij aanzetten tot geweld en het bevorderen van sektarisme. Onlangs werd hij vrijgelaten, maar moest hij zich wekelijks bij de politie melden, honderden kilometers van zijn woonplaats vandaan. Zijn vrouw en drie kinderen, die geheel afhankelijk zijn van zijn magere inkomsten als freelance journalist en schrijver, hebben dringend financiële hulp nodig voor levensonderhoud, medische kosten, schoolgeld voor hun oudste dochter en transportkosten voor zijn vrouw om de rechtzaak van haar man bij te kunnen wonen. Omdat de auteur geen andere financieringsbron heeft, heeft het fonds hem de gevraagde steun toegekend.

XI NAWOORD

We danken het bestuur van PEN International, met name Romana Cachioli (Executive Chair) en de regionale coördinatoren, voor de voortreffelijke samenwerking. Zonder hen was een zorgvuldige afweging bij onze beslissingen tot toezegging van financiële hulp onmogelijk geweest.

De morele steun die de donateurs en andere betrokkenen ons ook dit jaar gaven, zoals PEN Nederland, het LIRA Fonds en de Auteursbond (de laatste heeft ons ook dit jaar, om niet, facilitaire hulp geboden), sterkt ons in het vertrouwen dat het fonds wereldwijd een belangrijke bijdrage levert aan de verbetering van het lot van in nood verkerende schrijvers en journalisten. Burhan Somnez, president van PEN International, schreef ons in oktober, na het PEN Congres in Uppsala: *'thank you very much for your crucially important work'*.

Namens het bestuur spreek ik dank uit aan alle betrokkenen. Wij hopen dat ons werk ook in de toekomst op uw vertrouwen kan bogen.

Job Degenaar, voorzitter

(februari 2023)

FINANCIËEL OVERZICHT (STAAT VAN BATEN EN LASTEN)

	werkelijk 2022	begroot 2022	werkelijk 2021
	-----	-----	-----
BATEN			
Bijdragen van particulieren	21.994	10.000	15.095
Bijdragen van organisaties	48.100	25.000	20.306
Rente	39	-	-
	-----	-----	-----
	70.133	35.000	35.401
LASTEN			
Ondersteuning	88.081	60.000	53.302
Communicatie, representatie	1.675	3.000	1.195
Internationaal overleg	3.684	3.000	-
Bestuurskosten	1.262	1.500	1.290
Kantoorkosten, administratie, bankkosten	2.068	1.500	1.316
	-----	-----	-----
	96.770	69.000	57.103
	-----	-----	-----
Saldo	-/- 26.637	-/- 34.000	-/- 21.702
	=====	=====	=====

TOELICHTINGEN

Bijdragen van particulieren

Deels van leden van PEN Nederland en deels van anderen. Elke gift, klein of groot, is even welkom.

Bijdragen van organisaties	werkelijk 2022	begroot 2022	werkelijk 2021
	-----	-----	-----
Lira Fonds	10.000		10.000
PEN-centra (2022: PEN Ierland, PEN Finland, PEN Suisse, PEN San Miguel d'Allende)	1.369		8.500
Stichting Niks voor Niks	25.000		-
Anoniem	10.000		-
St. Auteursraad (saldo bij opheffing)	-		1.706
Overig (2022: Perdu, Letterenhuis Rotterdam [saldo bij opheffing], Edinburgh Book Festival)	1.731		100
	-----	-----	-----
	48.100	25.000	20.306

Rente

Vanaf eind 2022 wordt weer rente bijgeschreven.

Ondersteuningen

In 2022 werden 55 ondersteuningen toegekend (tegen 35 in 2021).

Samengevat per land: 15x Myanmar, 6x Oekraïne, 5x Turkije, 4x Oeganda, Belarus, 3x Nicaragua, 2x Egypte, Afghanistan, Zimbabwe, Syrië, Cuba, 1x Iran, Sri Lanka, Bangladesh, Honduras, Eritrea, Tsjetsjenië, Albanië, Kenya

Het standaardbedrag was 2.000 euro, soms werden lagere bedragen gevraagd en toegekend.

Communicatie, representatie

Website, representatiebezoeken, jaarverslag (incl. vertaling in het Engels).

Internationaal overleg

In 2022 waren er voor het eerst in jaren weer fysieke internationale bijeenkomsten en daarmee ook (inhaal)uitgaven. In 2023 zullen de uitgaven naar verwachting weer lager zijn.

Bestuurskosten

De voorzitter ontvangt een vrijwilligersvergoeding van 100 euro p.m.

Kantoorkosten, administratie, bankkosten (incl. negatieve rente)

De bankkosten voor het overmaken van ondersteuning, ook die van de buitenlandse banken, komen voor rekening van PEN Emergency Fund en vallen soms hoog uit.

Wim Jurg, penningmeester

(februari 2023)

PEN Emergency Fund wordt o.m. gesteund door:

lira *fonds*

pen
INTERNATIONAL

PEN
NEDERLAND

AUTEURS
BONDS